

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Kotilainen, Sofia

Title: Sommersin suvun kiinnostava kronikka

Year: 2017

Version: Published version

Copyright: © Suomen Sukututkimusseura, 2017.

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Kotilainen, S. (2017). Sommersin suvun kiinnostava kronikka. *Genos*, 88(2), 126-127.

Savolainen on taustaltaan arkkitehti, joten teoksen kuvitus on runsas, selkeä ja se vastaa kirjan kysymyksiin. Savolainen sijoittaa tapahtumat Daniel Gadolinin 1756 ja Johan Tillbergin 1808 laatimille Turun kaupunkikartoille. Esimerkiksi vuoden 1775 sinkkupalouksien määrä ja sijainti yllättävät ja kertovat samalla kaupunkilaisten määrän kasvusta työtilaisuuksien lisääntyessä. Omat karttansa saavat myös esimerkiksi kotitalouksien määrät tonteilla, tontinomistajat, jotka eivät syyttäneet katulyhtyjään määräajassa, julkisten konserttien, assembléiden ja teatteriesitysten pitopaikat, krouvit ja kahvihuoneet ja lailliset paloviinan anniskelupaikat sekä varas Valborg Eriksdotterin liikehdintä ympäri kaupunkia.

Savolaisen tutkimus osoittaa, ettei kaupunkilaistyöläisen elämä ollut pelkkää raatamista, vaan että kaupunki tarjosi huomattavan paljon aktiviteetteja myös vapaa-ajan viettoon. Kaupunkilaisserkun elämänpiiri poikkesi hänen maaseudulla olleen kotipaikkansa tilallisten mahdollisuuksista huomattavasti. Kaiken kaikkiaan sukututkija saa tästä teoksesta uusia näkökulmia kaupunkiin muuttaneiden sukulaisensa elämästä aikakautena, johon on kiinnitetty huomiota vasta vähän.

Kaupunkia koskevat lähteet

Panu Savolaisen käyttämistä sukututkijoille hyödyllisistä lähteistä kannattaa nostaa joitakin esille. Kansalliskirjaston Historiallisesta sanomalehtikirjastosta saadut tiedot tuovat teokseen syvyyttä. Turku oli sikäli onnellisessa asemassa, että kaupungissa julkaistiin sanomalehteä jo vuodesta 1771. Vuokran-

antajat ilmoittelivat lehdissä vapaista kamareista ja huoneistoista, viranomaiset julkaisivat niissä päätöksiä ja toimittajat kuvailivat esimerkiksi katuvalojen vaikutusta kaupunkitilaan tai juhllisuuksien viettoa.

Tutkimus tuo ilmi sen, että kaupunkien arkistojen lähteet poikkeavat maaseudun lähteistä. Savolainen ei ole suinkaan käyttänyt kattavasti niitä, vaan valinnut ne, jotka kertovat keskitetysti hänen tutkimastaan tilallisuudesta. Raastuvan- ja kämnerioikeuden lisäksi esimerkiksi henkikirjat ja tonttien katselmuspöytäkirjat sekä palovakuutusasiakirjat ovat antoisia, kun tutkija haluaa selvittää sukulaisensa asuinympäristöä. Ne sisältävät yksityiskohtaisia kuvauksia ja piirroksia tonteista ja rakennuksista. Savolainen osoittaa tämän esimerkiksi tarkastellessaan Turun kahvihuoneita ja krouveja laatimiensa rakensuunnitelmien kautta. Näiden asiakirjojen teksteistä syntyy Savolaisen luoma kuva Turusta. Asiakirjat ovat saatavissa myös digitaalisina Kansallisarkistosta.

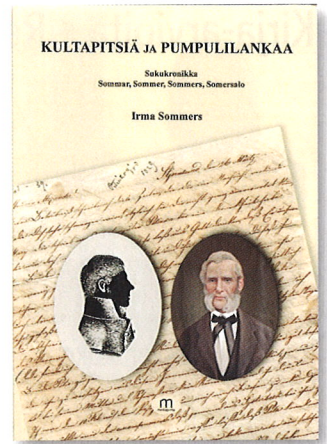
Veli Pekka Toropainen

.....

Sommersin suvun kiinnostava kronikka

Irma Sommers: Kultapitsiä ja pumpulilankaa. Sukukronikka Sommar, Sommer, Sommers, Somersalo. Tampere: Mediapinta, 2015. 204 sivua.

Sommersin suvun kronikka tarkastelee harvinaisen sukunimen kantajien elämää sukupolvesta toiseen. Teos selittää myös, miten ja miksi sukunimen kirjoitusasut

ovat muuttuneet vuosisatojen kuluessa. Tekijä on jäljittänyt suvun juuret aina 1600-luvulle saakka. 1800-luvulta lähtien perhepiirin jäsenet vaikuttivat erityisesti teollistuvan Tampereen alueella. Teos perustuu sukuarkistoon huolella tallennettuihin, monipuolisiin alkuperäislähteisiin. Erityisesti runsas kirjeaineisto tuo teokseen paljon sellaista ajankuvaa, jota olisi muuten mahdoton enää tavoittaa.

Teoksen kirjoittanut Irma Sommers (o.s. Blomstedt) on sukututkija ja historian harrastaja, joka on tehnyt elämäntyönsä maantiedon ja biologian lehtorina sekä oppikirjailijana. Tekijällä on ollut käytössään Sommers-suvun sukuarkisto, johon sisältyy muistikirjoja, lehtileikkeitä ja muita asiakirjoja. Tärkein lähde ovat kuitenkin miltei 3 000 kirjettä, joista vanhin on vuodelta 1785. Varhaisimmat niistä on kirjoitettu pääosin saksaksi. Suurin osa kirjeistä liittyy Alexander Sommersin (1805–1881) vaiheisiin. Kirjeiden avulla tekijä kykenee viemään lukijan hyvin lähelle päähenkilöidensä arkielämää, mikä antaa teokselle erityistä merkitystä.

Irma Sommers katsoo runsaan aineiston säilymisen nykypäiviin saakka olevan etenkin tuomari Johannes Sommersin (1863–1931) ansiota. Hänen veljenpoikansa, agronomi, maanviljelijä ja liikemies Artturi Somersalo (1889–1973) jatkoivat setänsä aloittamaa sukututkimusta. Teoksen liitteenä on myös havainnollinen kaavio kronikan keskeisten henkilöiden välisistä sukulaisuussuhteista.

Irma Sommers on tarkastellut myös harvinaisen sukunimen syntytaustaa. Tällä hetkellä Sommers-nimi on viidennen sukupolven käytössä. Sitä ovat edeltäneet muodot Sommar ja Sommer. Eräs sukuhaara suomensi 1900-luvun alussa nimensä Somersaloksi. 1600-luvulla eläneistä esi-isistä ensimmäinen tunnettu on Ruotsissa syntynyt Märten Sommar. Hän ilmaantuu asiakirjojen perusteella 1674 vapaaehtoisena Käkisalmen tykistön palvelukseen. Vuonna 1679 hän yleni väapeliksi, 1689 vänrikiksi ja 1700 luutnantiksi. 1680-luvulta lähtien Sommar asui perheineen Vehkalahdella. Täältä suku siirtyi Pietarin vankeusajan jälkeen Kristiinankaupungin ja Hämeenlinnan kautta Tampereelle. Kaupungin puuvilla- ja raskas teollisuus tarjosivat Sommerin suvun miehille mahdollisuuden luoda uraa esimerkiksi Finlaysonin palveluksessa.

Irma Sommers on huolellisen asiakirjoihin perehtymisen myötä onnistunut löytämään jokaisesta tutkimastaan sukupolvesta jännittäviä ja elämäntekoisia yksityiskohtia, jotka hän tuo lukijan ulottuville. Siksi on harmillista, ettei teoksessa ole käytetty lähdeviitteitä, koska niiden avulla lukija voisi seurata vielä tarkemmin, mistä mikin

lähdetieto on peräisin. Tästä voisi olla hyötyä mahdolliselle jatkotutkimukselle, etenkin kun tutkimuksen lähteet sisältyvät pääosin perhearkistoon.

Kokonaisuutena tämä sukukirja on paljon enemmän kuin tekijänsä sanoin kronikka. Se on perheen ja suvun omaa arjen historiaa, ja vielä erittäin sujuvasti kirjoitettua. Lisäksi Sommersin suvun jälkeläisten vaiheet kiinnostavat varmasti yleisemminkin, koska ne kertovat laajasti myös Sommer(s)ien aikalaisten elämästä: esimerkiksi Pietarin vuosista, Lepaan kartanon vaiheista tai matkustamisesta Manner-Eurooppaan venäläisylhäisön kotiopettajattaren asemassa, kuten Carolina Sommer teki vuonna 1840. Matkallaan hän muun muassa näki omin silmin Victorian ja Albertin Lontoossa ja kuuli pariin otteeseen Franz Lisztin soittoa Emsissä.

Teos piirtää keskenään hyvin erilaisten elämäntarinoiden kautta ja perheenjäsenten runsaan kirjeenvaihdon avulla varsin yhtäjaksoisen tarinan Sommersin sukupolvista. Kirjan kuvituksena on runsaasti henkilökuvia suvun jäsenistä (vanhimmat näistä siluettikuvia), samoin kuin heidän asuinpaikoistaan. Sommersin veljekset olivat itsekkin aktiivisia valokuvauksen harrastajia 1900-luvun alussa. Informatiiviset kuvatestit lisäävät kuvituksen ja koko teoksen arvoa.

Sofia Kotilainen

DIGITAALISEN SUKUTUTKIMUKSEN OPAS

Internet on sukututkijalle jokapäiväinen työympäristö. Sen kautta sukututkijan välttämättömin tutkimusaineisto on digitoituna käytettävissä milloin tahansa. Internet tarjoaa myös monenlaisia hyödyllisiä apuneuvoja tutkimuksen tekemiseen: tietokantoja, referenssikirjallisuutta ja opastusta.

Digitaalisen sukututkimuksen opas esittelee sukututkijan työn kannalta hyödyllisimmät internetsivustot sekä muut sähköisen sukututkimuksen apukeinot. Opas tuo sukututkimuksen sananmukaisesti arkistoholveista kotisohville.

Jens Nilsson: *Digitaalisen sukututkimuksen opas*. Suomen Sukututkimusseuran oppaita 3. Helsinki: Suomen Sukututkimusseura, 2016. 48 sivua.

Oppaan normaalihinta on 17 euroa ja jäsenhinta 12 euroa.

Tiedekirja

(Snellmaninkatu 13, Helsinki)
www.tiedekirja.fi, tiedekirja@tsv.fi

